

POZNÁVANIE INÝCH

ü Učenie nás baví

CHARAKTERISTIKA ZÁŽITKOVÉHO BLOKU

Hlavné a čiastkové ciele zážitkového bloku: Hlavným cieľom bloku je porozumieť mechanizmom využívaným pri posudzovaní iných a reflexia možných chýb vyskytujúcich sa najmä pri prvom kontakte s inými. Aktivity bloku vedú tiež k rozvíjaniu sebazpoznania i poznania iných, narušeniu stereotypnosti v myslení či rozvoju tolerancie a citlivosti voči inakosti.

Priblíženie obsahového zamerania: Každodenne prichádzame do kontaktu s inými, pracujeme a spolupracujeme, hľadáme riešenia vzniknutých ťažkostí, zdieľame naše zážitky, myšlienky, spomienky. V rámci týchto interakcií si o inom človeku či skupine ľudí vytvárame dojmy, ktoré ovplyvňujú naše správanie a prežívanie. V procese utvárania dojmu o druhom zohráva svoju úlohu mnoho faktorov. Ich spoznaním možno odhaliť niektoré z chýb, ktoré robíme. A aj vďaka týmto odhaleniam narastá citlivosť vedúca k eliminovaniu často stereotypného posudzovania ľudí okolo nás.

Cieľová skupina: Techniky sú vhodné pre študentov a študentky nižšieho i vyššieho sekundárneho vzdelávania a možno ich realizovať s rôzne veľkými skupinami, nakoľko študenti a študentky spravidla pracujú v menších podskupinách. Ideálnym počtom je však skupina nepresahujúca počet 30 osôb.

Špecifiká týkajúce sa osoby vedúcej zážitkový blok: Na vedenie skupiny stačí jedna osoba.

Dĺžka trvania a časový harmonogram: Blok obsahuje 6 samostatných aktivít v trvaní 415 minút. Tri z ponúkaných aktivít (Iná perspektíva, (Ne)posudzuji knihu podľa obalu a Ľudia a ich profesia) možno rozdeliť a realizovať aj v rámci dvoch oddelených vyučovacích hodín. Dĺžka trvania jednotlivých aktivít ako aj možnosti ich modifikácie sú uvedené priamo pri jednotlivých aktivitách. Čas potrebný na realizáciu sa však môže líšiť v závislosti od veľkosti skupiny či času, kedy bude aktivita zaradená (napr. na začiatku prvého ročníka, keď sa skupina nepozná alebo neskôr, keď chceme pomocou aktivity vzájomné poznanie rozšíriť).

Prepojiteľnosť v rámci prierezových tém: Podľa zamerania sú aktivity využiteľné v rámci Osobnostného a sociálneho rozvoja a Multikultúrnej výchovy.

Medzipredmetové vzťahy: Jednotlivé aktivity možno využiť v rámci vyučovania psychológie (sociálna percepcia a chyby v poznávaní iných), sociálno-psychologického tréningu (osobnostný rozvoj, sebazpoznávanie a poznávanie iných), etickej výchovy (poznávanie a pozitívne hodnotenie druhých) či občianskej náuky (sebahodnotenie a hodnotenie žiakov triedy) alebo slovenského jazyka (opis osoby, písomná komunikácia).

Metódy: dialogické metódy, problémové metódy, metódy samostatnej práce, psychologické cvičenia, prípadové metódy

Pomôcky, prílohy a pracovné listy: K jednotlivým aktivitám sú vytvorené pracovné listy, pričom pri každej aktivite je detailne opísané, v akom počte a akým spôsobom ich treba pripraviť. Niektoré aktivity si vyžadujú farebnú tlač pracovných listov, nakoľko si to cieľ

aktivity priamo vyžaduje a aktivita by bez farebnej tlače stratila svoj potenciál. V tomto bloku je to pracovný list aktivity (Ne)posudzuj knihu podľa obalu s názvom *Pracovný list: Obálky bez názvu* a pracovný list aktivity Ja ako ďalekohľad s názvom *Pracovný list: Čo vidíš?*. Okrem toho sú dôležitými pomôckami pre realizáciu techník farebné a biele papiere, písacie potreby, lepidlo, post-it lístočky, plastové poháre, pripínáčky, lepiaca guma alebo lepiaca páska, motúz, nožnice, dataprojektor, počítač, reproduktory, flipchartové papiere či tabuľa.

Usporiadanie miestnosti: Všetky techniky sú realizovateľné v jednej miestnosti, kde stačí premiestniť podľa potreby stoly a stoličky.

ZOZNAM AKTIVÍT:

- (Ne)posudzuj knihu podľa obalu (trvanie: 45-90 minút, 24 strán pracovných listov)
- Ja a oni ALEBO Píšeme si pohľadnice (trvanie: 45 minút, 1 pracovný list)
- Reťazová reakcia (trvanie: 30 minút)
- Iná perspektíva (trvanie: 90 minút, 3 strany pracovných listov)
- Ľudia a ich profesia (trvanie: 90 minút, 6 strán pracovných listov, 3 videá)
- Ja ako ďalekohľad
 - Obrázkový príbeh (trvanie: 40 minút, 2 pracovné listy)
 - Čo vidíš? (trvanie: 30 minút, 1 pracovný list)

Časové trvanie jednotlivých aktivít je orientačné a je možné ho skrátiť či predĺžiť v rámci modifikácie aktivity ako i prispôbiť rôznym cieľovým skupinám z pohľadu špecifik ich zloženia, počtu, veku a pod.

Celý dokument má rozsah 52 strán.

Ďalšie informácie k zážitkovému bloku:

- Tieto materiály sú určené najmä pre učiteľov a učiteľky. Ich komerčné využitie a zverejňovanie na ďalších internetových stránkach bude považované za porušenie autorských práv.
- Pôvodná podoba zážitkového bloku bola publikovaná ako Lemešová, M. (2017). *Poznávanie iných*. In Lemešová, M. (zost.): *Psychológia zážitkom*. 2. prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2017. ISBN 978-80-223-4258-2.
- Autorom fotografie na titulnom liste tohto zážitkového bloku je David Pisnoy, ktorý ju zverejnil v rámci databázy [Unsplash](https://unsplash.com). Ak nie je uvedené inak, fotografie použité v rámci tohto bloku pochádzajú z tejto databázy voľne dostupných fotografií.
- Jednotlivé zážitkové bloky dostupné ako e-booky z webstránky www.ucenienasbavi.sk sú navzájom odlíšené úvodnou fotografiou a špecifickou farbou (v nadpisoch, pracovných listoch aj ako orámovanie). Slúži pre ľahšiu orientáciu medzi viacerými blokmi a má uľahčiť vyhľadávanie v tlačenej dokumente.

- V dokumente sú vytvorené prepojenia medzi metodickým postupom a jednotlivými pracovnými listami. Po kliknutí na názov pracovného listu v metodickom postupe aktivity sa ihneď zobrazí požadovaný pracovný list.

Jedna z aktivít zážitkového bloku

JA A ONI ALEBO PÍŠEME SI POHĽADNICE

Cieľ: spoznať seba a ostatných v skupine, objaviť svoju jedinečnosť a jedinečnosť iných, rozvoj spolupráce

Trvanie: 45 minút

Veľkosť skupiny: ideálne 20

Pomôcky: vytlačený rozstrihnutý pracovný list [Pohľadnice](#) pre každého zo skupiny (ideálne vytlačené na farebných tvrdších papieroch a vystrihnuté), písacie potreby, flipchartové papiere a fixky, pripináčky

Postup: Na začiatku hodiny učiteľ/učiteľka predstaví hypotézu komplementárnych potrieb R. F. Wincha (1958 citovaný podľa Hayesovej, 2007¹).

„Winch tvrdí, že každý z nás kompenzuje osobné nedostatky a chybičky výberom partnera, ktorý je v danej oblasti dobrý/lepší. Mnohí psychológovia jeho teóriu kritizujú a tvrdia, že pre nadviazanie vzťahov a partnerstiev je omnoho dôležitejšia podobnosť. Odhliadnuc od toho, skúsme preniesť túto teóriu do našej triedy. *Premýšľajte, čo vám nejde a v čom by ste potrebovali pomôcť? V čom by ste sa chceli zlepšiť? Na čom by ste mohli popracovať, lebo vám to príliš nejde, no ostatní s tým isto nemajú problém?*“

Každý dostane dve „pohľadnice“. Študenti a študentky si premyslia dve oblasti, v ktorých podľa nich nevyvíkajú, ktoré by chceli zlepšiť či si osvojiť a vpišu ich do pohľadníc vľavo.

Učiteľka/učiteľ môže uviesť niekoľko oblastí ako tipy a nasmerovať tak aktivitu vhodným smerom (napr. *Vždy som sa chcel naučiť hrať šach..., Morzeovka? To je pre mňa neustále záhada....*). Pričom zdôrazní, že sa nemusia do pohľadníc podpisovať. Potom sa pohľadnice rozvešajú po miestnosti a úlohou študentov a študentiek je, prejsť sa po miestnosti a nájsť pohľadnice s oblasťami, ktoré im NEROBIA problém, a v ktorých by danej osobe vedeli pomôcť. Ak takéto nájdú, napíšu vpravo na niektorý z predpripravených riadkov svoje meno. Nevadí, ak na jednej pohľadnici bude viac mien, dôležité je vpišať sa všade, kde sa cítia byť kompetentní. Keď už učiteľ/učiteľka vidí, že jednotlivé pohľadnice majú vpravo aspoň jeden podpis, požiada študentov/študentky, aby si svoje pohľadnice opäť vzali a posadali si do kruhu, kde sa budú o tom, čo sa dialo, rozprávať.

¹ HAYESOVÁ, N. 2007. *Základy sociálnej psychologie*. Praha: Portál, 2007. 165 s. ISBN 978-80-7367-283-6.

Diskusia: Aké to pre vás bolo hľadať oblasti, v ktorých nevynikáte? Čo vás pri čítaní pohľadníc prekvapilo? Kto zo skupiny vás prekvapil tým, čo dokáže? A v koľkých oblastiach ste sa našli? V čom vidíte v týchto dvoch oblastiach (čo mi nejde vs. čo viem) najväčšie rozdiely?

